

УДК 82.161.2.09

**ВАСИЛЬ СТУС – ПОЕТ ЯК СИМВОЛ НЕЗЛАМНОГО ДУХУ.
ПРАВДА ПРО ЗАСУДЖЕННЯ.**

Туз М. О.

Науковий керівник – к.і.н., доц. Бадєєва Л. І.
Харківський національний університет радіоелектроніки,
каф. українознавства, м. Харків, Україна
тел. +38(066) 545-16-00, e-mail: mykhailo.tuz@nure.ua

In this work we will receive a lot of interesting information about a tough man, well-known as Vasil Stus, we will know about a childhood and education, work, postgraduate studies, initiation of dissidence, first arrest and detention, second arrest and detention and other information from his life, which will turn everything upside down. I will give examples of his works, poetry, I will mention a works, which are proverbial in all over the world, and, of course, we will understand importance of his contribution of our Ukrainian literature. Actually, we will learn about the importance of the figure of Vasily Stus, learn why he has been an exemplary example, and serves as a factor of national consolidation.

Василь Стус – поет, літературознавець, публіцист, правозахисник. Необхідно підкреслити, що він був письменником, котрий писав багато творів і був достатньо талановитою людиною, а також він був людиною слова. Людиною, дійсно, з великої літери, людиною, яка не боялася нічого – ні критики, ні фізичної розправи, та навіть не боялася втратити свободу. Людина, котра говорила правду, людина, яка сумлінно та твердо боролася за демократизацію, та саме через це зазнала смерті. Життєвий шлях саме цієї людини я хочу висвітлити в цій роботі.

Вивченням творчого життя Василя Стуса займались вчені, поети, літературознавці такі як: Віталій Гедзь, Вакханг Кіпіані, Дмитро Стус, Василь Овсієнко, Микола Жулинський, та ін. Але незважаючи на колосальний інтерес науковців та поетів до зазначеної проблеми, досі деяка інформація, щодо життя Стуса не розкрита повністю, бо деякі архіви засекречені, так само як і його перебування за ґратами.

Метою даної роботи є дослідження боротьби Василя Стуса за демократизацію та дослідження його життя як поета, який зробив колосальний внесок у сучасну українську літературу ХХ століття.

Народився Василь Стус 6 січня 1938 р. в селі Рахнівка на Вінниччині, ставши четвертою дитиною в типовій хліборобській сім'ї. У 1939 р. батьки хлопчика, рятуючись від «благ» примусової колективізації, переїхали у Сталіно (нині – Донецьк). Життя на Донбасі було дуже важким, тому навіть дітям доводилось працювати. І через те, що Василь товкся як у ступі, він звик до фізичної роботи і ніколи не відмовлявся від неї, але все ж таки творче життя покликала його на свій бік. Школу він почав відвідувати

навіть не досягнувши шестирічного віку і, закінчивши школу, він отримав срібну медаль і без іспитів вступив на історико-філологічний факультет місцевого педагогічного інституту, який вже через 5 років закінчив із червоним дипломом.

Якщо говорити про його творчість як поета, він був тим самим «поетом», який не вважав себе ним. Із передмови до збірки «Зимові дерева». «Ненавиджу слово «поезія». Поетом себе не вважаю. Маю себе за людину, що пише вірші. І думка така: поет повинен бути людиною. Такою, що повна любові, долає природне почуття зненависті, звільнюється від неї, як од скверни. Поет – це людина. Насамперед. А людина – це, насамперед, добродій. Якби було краще жити, я б вірші не писав, а – робив би коло землі». Я переконаний, що саме цими словами він хотів нас запевнити, що не від хорошого життя він писав поетичні тексти. Ми живемо у світі стереотипів, де думаємо, що поезія – це легкий політ натхнення і лише в радості, або від любові вона твориться, але це не так. Тому я вважаю, що, якщо він не жив би в такому «емоційному стані», то йому було б значно легше.

Необхідно зауважити, що творчість Василя Стуса ще повністю не розкрита, на прикладі збірки «Палімпсести». Саме цю збірку не можна назвати саме «збіркою», адже це був набір текстів, які він створював. Ми не знаємо на сьогоднішній день достеменно, чи формувались вони в одну збірку, як би він їх впорядкував, як би він поскладав їх тематично, чи за циклами, чи це були взагалі чернетки, або все ж таки це були окремі, готові тексти. Пропозицію Стуса опублікувати 1965 р. свою першу збірку віршів «Круговерть» відхилило видавництво. Незважаючи на позитивні відгуки рецензентів, було відхилено і його другу збірку – «Зимові дерева». Однак її опублікували в самвидаві, а пізніше вона потрапила до Бельгії й 1970 р. була видана в Брюсселі.

Стус був справжнім патріотом, тою людиною, котра вклала свою душу за ради єдиної, вільної України. Наступними рядками він показував все те, що знаходилось у його голові та у нього на душі:

Ти вже не згинеш, ти двожилава,
Земля, рабована віками,
І не скарать тебе душителями
Сибіра і соловками.

Саме цими рядками, він говорить нам про те, що він кохає рідну землю, він кохає свою неньку, він кохає рідну Україну! Поет був впевнений в тому, що ніякі душители не зможуть заволодіти Україною! На прикладі цієї поезії ми спостерігаємо прояв патріотичного характеру Василя Стуса.

Василь Стус був тим самим «шістдесятником». Він не вмів миритись і підкорюватись. Саме через це, його ім'я пов'язано з такими гучними справами. Він взагалі не розумів, як підкоритися владі, як змиритися з

режимом. В. Стус йому протиставляв себе. Тому саме у ніч із 12 на 13 січня 1972 р. В. Стуса, як і Є. Сверстюка, І. Світличного, Ігоря й Ірину Калинців та ін., було заарештовано. Відбувся суд, який прирік Василя Стуса та інших до вироку 5 років концентраційних таборів та 3 років тяжкої праці на рудниках у Колимі. Василь Стус сказав таке щодо його вироку, та щодо його думки з цього приводу: «В Президиум Верховного Совета СССР.

Фактически меня осудили за стремление к социальной справедливости, ибо нашлись силы, которые вначале отнеслись к этому стремлению резко враждебно, а впоследствии назвали его преступной склонностью, ведущей к антигосударственной деятельности.

Я ратовал за демократизацию – это было расценено как попытка оклеветать советский строй; моя любовь к родному народу, моя озабоченность кризисным состоянием украинской культуры были квалифицированы как национализм» [2, с. 117].

Цими словами він підкреслив те, що рішення, яке виніс суд, висновок, який зробила влада, був помилковим і жахливим. Людина боролася за демократизацію в Україні. Саме Стус казав правду і як я примітив раніше: саме за це і була покарана. В ті часи за правду, та за бажання висловити «щось» проти влади – було практично смертельним. Це не є правильно. Кожен із нас робить свій вибір, але піддаватися тим, хто зверху, піддаватися тим, хто керує нами, піддаватися тим, хто відстоює чи підтримує авторитарний режим – не є добре.

Отже, Василь Стус – це герой. Саме ця людина є прикладом для мене, саме про цю людину повинен знати кожен, саме з цієї людини, має брати приклад кожен! Ця людина дала початок поняття як «свобода слова», і зробила великий внесок в Україну як поета, так і борця за декомунізацію. Актуальність цієї теми і цієї людини на сьогоднішній день полягає у тому, що ще, починаючи з наших предків, котрі боролися за єдину Україну, котрі боролися за єдину державу, віддаючи своє життя, люди борються й сьогодні за свободу людей, за свободу слова, за свободу як громадянина Незалежної країни. Ми будемо й надалі йти, ми будемо робити все для того, щоб наша єдина Україна залишалась нею назавжди. Ми – незламний народ! Ми – єдина країна! Ми – переможемо!

Список використаних джерел:

1. Gedz V. (2020, May 11). The story of the life and struggle of Vasyl Stus. National Corps. Retrieved from <https://nationalcorps.org/istoriya-zhittya-i-borotbi-vasilya-stusa/>
2. Solovey O. E., Punina O. V., & Zhilin M. V. (2017). Vasil stus. Echoes and approaches.